

До 80-річчя НБУВ

У 1998 р. Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського виповнюється 80 років. Закон про заснування Національної бібліотеки було видано 2 серпня 1918 р. 23 серпня розпочалася її фактична діяльність. Бібліотека згідно з Законом та інструкцією мала знаходитися при Українській Академії наук (в м. Києві). Постановою Тимчасового комітету для заснування Національної бібліотеки 2 травня 1919 р. її було перейменовано у Всенародну (Національну) бібліотеку при Академії наук. Потім книгозбірня ще кілька разів змінювала назву. У квітні 1996 р. Указом Президента України Леоніда Кучми було відновлено історичну справедливість і бібліотеці повернуто її ім'я.

Від кінця 1918 р., коли фонд Національної бібліотеки нараховував кілька сотень книжок, до сьогодні, коли її масиви сягають близько 13 млн. од. зб. - важкий і змістовний шлях становлення, розвитку, нагромадження досвіду до вершин духовності, освіти, науки, культури.

Цією статтею редакція починає друкувати матеріали, присвячені ювілейним урочистостям.

Надія Каліберда

Формування системи обслуговування читачів Національної бібліотеки України (перше десятиріччя існування)

Як динамічне явище, система обслуговування читачів Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського в кожний історичний період зазнавала певних змін. Вони зумовлені, передусім, суспільними потребами, диференціацією та інтеграцією науки, соціально-економічними перетвореннями, а також зміною статусу бібліотеки, еволюцією її виробничих і соціальних функцій, матеріально-технічної бази, підвищенням вимог суспільства до бібліотечно-інформаційних послуг, форм і методів їх задоволення.

У дослідженні історії формування системи обслуговування бібліотеки були використані такі архівні джерела, як Закон про утворення Національної бібліотеки Української Держави 1918 р., перші статuti бібліотеки, протоколи засідань Ради бібліотекарів, матеріали Тимчасового комітету по заснуванню бібліотеки, постанови Академії наук, звіти й плани роботи академічних відділів за перше десятиліття її функціонування. Опрацювання цих матеріалів дає змогу стверджувати, що історичний етап розвитку бібліотеки 1918-1928 рр. невіддільний від завдань, які стояли перед українським суспільством, народним господарством, Академією наук, освітою, культурою тощо.

Володимир Вернадський відстоював Академію як спільність державних наукових інститутів. Серед них на перше місце він ставив бібліотеку, тоді архів, наукові установи геологічного, географічного, гуманітарного профілю, національні музеї тощо [1, с. 158-160]*.

* Комісія, створена для підготовки законопроекту по заснуванню УАН, визначила її основну ідею - домагатися наукової істини для сприяння вирішенню національних та державно-економічних завдань, а також специфічні риси - автономію, національний характер, рівноправність наук [2].

У період роботи комісії по заснуванню Академії наук 2 серпня 1918 р. згідно з Законом, прийнятим урядом П.Скоропадського, створюється Національна бібліотека Української Держави в м. Києві. Головою Тимчасового комітету з організації і вироблення перспектив її діяльності був В.Вернадський, членами комітету - визначні українські вчені та громадські діячі С.Єфремов, Г. Житецький, В.Кордт, а також А.Кримський, П.Тутковський, які одночасно працювали і в комісії з вироблення закону по заснуванню Української Академії наук (прийнятий 14 листопада 1918 р.)

При підготовці законопроекту по заснуванню УАН одним із завдань було створення повної колекції книг та інших документів, надрукованих у будь-який час українською мовою, «колекції настільки повної, що можливо було б з часом скласти на її основі повну бібліографію українського друку. Виконання цього завдання необхідно почати негайно, по-іншому неможливо досягти наміченої цілі» [3, с.2]. Важливого значення надавалося відкриттю в бібліотеці спеціального відділу «книг, брошур, журналів, присвячених Україні на іноземних мовах. Цей відділ україніки вимагає повної уваги» (од. зб. 2, с. 2-3).

Пропонувалося відкрити і відділ української іконографії, в якому б збиралися як українські, так і закордонні твори в цій царині (од. зб. 2, с.2), відділ картографії України і прикордонних держав, який мав збирати пам'ятки картографії, починаючи з XVII ст., а також сучасні твори. Далі в документах Комісії по заснуванню Академії наук знаходимо пропозиції щодо створення відділів українських музики та нот, рукопису